

Згідно Постанови Кабінету Міністрів України “Про встановлення державних соціальних нормативів у сфері транспортного обслуговування” визначено розподіл соціальної норми кількості поїздок усіма видами транспорту загального користування на міських та приміських маршрутах. Для Чернігівської області мінімальний проїзд складає на тролейбусі та автобусі міського сполучення – 11 разів, на транспорт приміського сполучення – 8 разів [3]. За офіційними даними веб-порталів КМУ та обласних держадміністрації встановлено розміри щомісячної готівкової виплати, яка для мешканців Чернігівщини становить 112,5 гривень [4].

Отже, якщо кожній пільговій категорії населення монетизують право на безкоштовний проїзд, то сумарні витрати будуть складати: $85355 \cdot 112,5 = 115,23$ млн. грн. Враховуючи, що у 2018 році було виділено 80,7 млн. грн на компенсацію перевезення пільговиків [2], то при введенні в дію монетизації пільг за проїзд, з міського бюджету необхідно буде залучити додатково 34,53 млн. грн.

Список використаних джерел

1. «Монетизація пільг для проїзду у транспорті: пояснення міністра Розенка», 2018. URL: https://24tv.ua/monetizatsiya_pilg_dlya_proyizdu_u_transporti_royasnennya_ministra_rozenka_n938859.
2. Хто буде безкоштовно їздити в транспорті наступного року. І як довго? URL: <https://www.gorod.cn.ua/news/gorod-i-region/86630-hto-bude-bezkoshtovno-yizditi-v-transporti-nastupnogo-roku-i-jak-dovgo.html>
3. Постанова Кабінету міністрів України “Про встановлення державних соціальних нормативів у сфері транспортного обслуговування” від 14 березня 2018 р. № 196. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/196-2018-%D0%BF>
4. «Монетизація пільг на проїзд: які виплати отримуватимуть пільговики». URL: <https://www.slovoidilo.ua/2018/06/08/infografika/suspilstvo/monetyzacziya-pilh-proyizd-yaki-vyplaty-otrymuvatymut-pilhoviky>

Хоменко І. О., д.е.н., професор,
Петренко Я. В., студентка гр. ЕП-171

Чернігівський національний технологічний університет (м. Чернігів, Україна)
e-mail: yanapetrenko002@gmail.com

КЛАСТЕРНІ ФОРМУВАННЯ ЯК ОСНОВА ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ

Інноваційний розвиток підприємства є невід’ємною частиною його функціонування в умовах сучасної економіки. Для підтримки високої конкурентоспроможності продукція повинна постійно оновлюватися згідно з тенденціями сучасної науки, забезпечуючи високий рівень продуктивності праці та належний рівень життя. Для підвищення конкурентоспроможності підприємств та продукції і стійкості до впливу зовнішніх факторів необхідний перехід до інноваційної економіки, який включає застосування нових інструментів та підходів управління певною галуззю. Також необхідна оцінка пріоритетів, перехід від експортно-сировинної до інноваційної моделі економічного розвитку, яка базується на ефективній взаємодії підприємств із суб’єктами інноваційної системи, профільними державними структурами та науково-навчальними закладами [1]. Така форма взаємодії можлива у форматі кластерного розвитку економіки.

Типовий кластер зазвичай включає наступні групи учасників, представлених підприємствами з різними формами власності:

- учасники виробничого сектору;
- науковий сектор;
- державні організації і регіональні органи влади;
- науково-дослідницькі та навчальні заклади;
- фінансовий сектор;

- сектор ринкової інфраструктури.

Виробничий сектор включає великі, середні та малі підприємства, які взаємодіють у межах одного або декількох виробничих ланцюгів. Фінансовий сектор відповідає за забезпечення кластера фінансовими ресурсами та може бути представленим інвестиційними компаніями, банками та іншими фінансовими організаціями. Сектор державної участі може включати як держкорпорації і регіональні органи влади, так і державні інститути розвитку. У науковий сектор входять науково-дослідницькі організації, заклади вищої освіти, організації, які спеціалізуються на перепідготовці кадрів та підвищення кваліфікації. Сектор ринкової інфраструктури складається з компаній, які забезпечують оптимальне функціонування кластера в ринкових умовах та надають учасникам страхові, консультаційні, юридичні та інші види послуг.

Визначальним у високій конкурентоспроможності кластерних формувань є:

- з одного боку - використання конкурентних переваг територій, на яких концентрується те або інше виробництво (наявність та якість ресурсів, кваліфікація і вартість робочої сили, територіальне розміщення, природно-кліматичні умови тощо), що дає змогу використати дані переваги для виробництва конкурентоспроможного продукту й підвищення доходів жителів і бюджетів цих територій. З такого погляду кластери виконують функцію своєрідних «точок зростання» регіональних економік, а подекуди й держав у цілому;

- з іншого боку - посилення конкурентних переваг через налагодження прямих зв'язків між учасниками кластера (як формальних, так і неформальних), що формуються для спільної діяльності з великотоварного виробництва конкурентоспроможного і продукту - окремий учасник без співпраці з іншими та спеціалізації не може налагодити ефективне виробництво. Одночасно це й конкуренція партнерів та інтенсивний обмін інформацією і взаємними вимогами, які спонукають їх до запровадження інновацій [2].

В ході дослідження проведено SWOT-аналіз розвитку кластерних формувань в економіці України (табл.1).

Таблиця 1 - SWOT-аналіз розвитку кластерних формувань в економіці України

Сильні сторони	Слабкі сторони
<ul style="list-style-type: none">- розвиток процесу кластеризації в межах реалізації регіональних стратегій економічного та соціального розвитку на період до 2015 року;- наявність значного виробничого потенціалу вітчизняних підприємств, що мають незадіяні потужності;- наявність значного наукового та кадрового потенціалу, розгалуженої системи навчальних закладів та науково-дослідних установ;- наявність транспортно-логістичної інфраструктури, вдале географічне розташування окремих регіонів та країни в цілому, геополітична складова;- здатність економічних суб'єктів якнайкраще розподілити свої певною мірою обмежені ресурси, досвід роботи в складних умовах, швидкість прийняття рішень.	<ul style="list-style-type: none">- відсутність досконалої законодавчої бази щодо кластеризації національної економіки; недосконалість механізмів реалізації правових норм і правил відносно регіональних ініціатив;- недосконалість реальної державної підтримки й програм розвитку кластерних систем;- слабка зацікавленість у впровадженні реальних інновацій в економіку, відсутність навичок партнерства із закордонними колегами у представників вищого ешелону влади;- відсутність навичок та досвіду ефективного партнерства й нерозуміння їх необхідності для успішного розвитку у представників великого, середнього та малого бізнесу;- низький рівень інформованості щодо методології становлення об'єднань кластерного типу.

Можливості	Загрози
<ul style="list-style-type: none"> - створення значного синергетичного ефекту в економіці; - підвищення конкурентоспроможності учасників кластера завдяки впровадженню нових технологій; - зниження витрат і підвищення якості продукції за рахунок ефекту синергії й уніфікації підходів до якості, у логістиці, інжинірингу, інформаційних технологіях; - консолідоване лобювання інтересів учасників кластера в органах влади; - зростання продуктивності, більша гнучкість та ефект великого масштабу; - підвищена сприйнятливість до можливостей інновації та високої спеціалізації; - розширений доступ до ринків збуту; - можливість більш ефективного та раціонального використання як наявних ресурсів так і залучених інвестицій; - взаємне збагачення знаннями, ідеями, що сприяє нарощуванню інтелектуального потенціалу; - фінансова підтримка між членами кластеру, формування єдиних фінансових ресурсів; - взаємодоповнюваність та гармонія складових частин кластеру завдяки реалізації спільних організаційно-економічних заходів та проведенню ефективного маркетингу. 	<ul style="list-style-type: none"> - рецесія галузі, ринкові кризи, стагнація економіки регіону (становлення повноцінного конкурентоспроможного економічного кластеру - складне й довготривале завдання для держави); - законодавчий та політичний ризики; - значний рівень адміністративного регуляторного впливу; - обмеження та перепони податкового і митного законодавства.

* Джерело [3]

Перехід на нову парадигму економічного зростання в умовах глобалізації вимагає від країни модернізації її економіки, активізації інноваційної діяльності, створення сприятливого інвестиційного клімату, постійного удосконалення ринкових механізмів господарювання.

Інструменти та напрями досягнення конкурентоспроможності залежать від багатьох факторів, в тому числі темпів економічного зростання конкретної країни. Але одним із універсальних засобів підвищення конкурентоспроможності економіки вважається використання кластерних моделей розвитку. Саме тому в останні роки все більшого поширення в розвинених країнах світу дістають кластерні форми господарювання як механізми ефективної конкуренції на світових ринках.

В умовах новітніх викликів, глобалізації, зростання конкуренції, впровадження та функціонування кластерів і кластерних технологій вважається одним із перспективних засобів забезпечення конкурентоспроможності національної та регіональної економіки.

Ефективність кластерної моделі досягається за рахунок інноваційності, розвитку взаємодопомоги, поєднання кооперації з конкуренцією та поширення взаємообміну інформацією, знаннями, ноу-хау.

Список використаних джерел

1. Макаров С.Л. Промислові кластери як ефективний елемент інноваційної інфраструктури та фактор успішного розвитку // Сучасні наукові дослідження та інновації. 2017. № 5 [Електронний ресурс]. URL: <http://web.snauka.ru/issues/2017/05/82246>.
2. Кропивко М.Ф. Концептуальний підхід до кластерної організації та управління розвитком агропромислового виробництва / М.Ф. Кропивко // Економіка АПК. – 2010. - № 11. – С. 3-13.
3. Ю. Є. Кирилов, Кластери як інструмент підвищення конкурентоспроможності національної економіки в умовах глобалізації // ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет, Харків. – 2013.
4. Хоменко І. О. Методологічні основи кластеризації транспортної галузі: монографія / І. О. Хоменко. – К. : Кондор-Видавництво, 2015. – 300 с.

5. Хоменко І.О. Перспективи кластеризації транспортного ринку регіону: методологічний підхід / І.О. Хоменко // Економіка та управління на транспорті. – К.: НТУ, 2016. – Вип. 2. – 231-238 с.

6. Хоменко І.О. Кластеризація у формуванні виробничого потенціалу підприємств реального сектору економіки / В. П. Ільчук, І. О. Хоменко // Проблеми і перспективи економіки та управління. – 2016. – № 4 (8). – С. 7-15.

Поліч А. С., магістрант 2 курсу, група МЕД-181, ЦПта ЗН
Науковий керівник: **Дерій Ж. В.**, д.е.н., професор,
завідувач кафедри теоретичної та прикладної економіки
Чернігівський національний технологічний університет (м. Чернігів, Україна)
e-mail: Lider577@gmail.com

ЯКІСТЬ МІСЬКОГО ЖИТТЯ – ЗАПОРУКА СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ

Сучасні міста, як форма існування та повсякденної діяльності спільнот є соціально-просторовою формою існування суспільства. Процеси урбанізації зараз знаходяться на етапі значного прискорення концентрації населення в великих і мільйонних містах, їхніх агломераціях. Сьогодні у містах проживає 69% населення країни [1], формується міський спосіб життя, протікає велика кількість соціально-виробничих процесів. Урбанізація (від лат. urbanos – міський) як процес зростання міст і міського населення, а також збільшення їхньої ролі в соціально-економічному і культурному житті суспільства, в свою чергу породжує значні проблеми екологічного та соціального спрямування, та ставить на порядок денний питання сталого розвитку міських територій. Останнім часом в Україні спостерігається загострення проблем функціонування економічних систем міст, що проявляється у наявності асиметрій. Рівень розвитку окремих територій безпосередньо відображається на загальному стані економічної системи та порушення принципів сталого розвитку.

Герасимчук З.В. визначила сталий розвиток як процес забезпечення функціонування територіальної системи із заданими параметрами в певних умовах, протягом необхідного проміжку часу, що веде до гармонізації факторів виробництва та підвищення якості життя сучасних і наступних поколінь за умови збереження і поетапного відтворення цілісності навколишнього середовища [2]. Концепція сталого розвитку ввібрала в себе позитивні ознаки всіх попередніх концепцій суспільного розвитку і має три основні центри спрямування цілей – природа, суспільство і виробництво. В цьому аспекті відбувається поступове розгортання концепту сталого розвитку з проекцією на міські системи, у процесі якого визначаються нові орієнтири, що пов'язані з питаннями участі у вирішенні проблем бізнесу, створення зеленої економіки, урахування проблем зміни клімату, якості життя у міських поселеннях тощо.

У ряді документів міжнародного рівня зазначено, що місто не має права експортувати проблеми і порушення рівноваги на зовнішнє середовище або в майбутнє. Всі проблеми мають врегульовуватися всередині міста або за певних умов виноситись на територіальні системи регіонального (національного) рівня.

Тому ключовими завданнями сталого розвитку міст можна визначити:

- відновлення і подальше збереження в потрібному обсязі на необхідній площі природних екосистем та їхньої здатності до самовідтворення;
- забезпечення випереджального розв'язання проблеми: економічного, соціального, демографічного і інтелектуального розвитку;
- узгодження темпів економічного розвитку з господарською ємністю міської екосистеми.

Розв'язання даних завдань спрямоване на підвищення якості міського життя, під яким ми розуміємо ступінь відповідності основних параметрів і умов життєдіяльності людини її життєвим потребам та особистим уявленням про гідне життя.

Ускладнення міського середовища призводить до змін характеристик самої людини та суспільства, а формування якості життя людини у місті багато в чому залежить від стану соціально-культурного середовища, що визначається поряд з іншими і такими чинниками, як